

Leerdoelen geschiedenis

De student kan:

- de tien tijdvakken met bijbehorende tijdsgrenzen in chronologische volgorde noemen.
- de tijdvakken plaatsen in de periodes Prehistorie, Oudheid, Middeleeuwen, Vroegmoderne Tijd en Moderne Tijd.
- voor elk van de tien tijdvakken de kenmerkende aspecten noemen.

De **groene** kenmerkende aspecten gelden voor het **basisonderwijs**. Voor de **onderbouw van het voortgezet onderwijs** komen daar de **blauwe** kenmerkende aspecten bij. De **rode** kenmerkende aspecten gelden met de overige voor het **examen havo en vwo**.

- bij elk kenmerkend aspect van een tijdvak een passend voorbeeld geven van een:
  - gebeurtenis**,
  - ontwikkeling**,
  - verschijnsel** of
  - handeling dan wel gedachtegang van een **persoon** en dit voorbeeld gebruiken om het betreffende aspect te verduidelijken.

entoe-nu

De 50 vensters van de **Canon** zijn passende voorbeelden.

Prehistorie

Het pictogram:
Op de achtergrond een grottschildering van een jagersvolk.
Op de voorgrond een pot van aardewerk. Die is van een boerenvolk.
Aardewerk is door boeren uitgevonden.

- Kenmerkende aspecten:
- Jagers-verzamelaars
  - Ontstaan van landbouw
  - Ontstaan van steden

Jagers en boeren: tot 3000 vC

Oudheid

Het pictogram:
Op de achtergrond een Romeinse inscriptie in Latijnse letters.
Op de voorgrond een Griekse tempel.

- Kenmerkende aspecten:
- De Griekse stadstaat
  - De klassieke stijl
  - Het Romeinse wereldrijk
  - Romeinen en Germanen
  - Jodendom en christendom

Grieken en Romeinen: tot 500 nC

Het pictogram:
Op de achtergrond een zuil uit een Romaanse kloostergang.
Op de voorgrond een vroeg-middeleeuwse ridderhelm.

- Kenmerkende aspecten:
- De kerstening van Europa
  - De islam
  - Hofstelsel en horigheid
  - Feodaliteit

Monniken en ridders: tot 1000

Het pictogram:
Op de achtergrond het interieur van een stedelijke kathedraal.
Op de voorgrond een stadspoort, symbool van onafhankelijkheid van steden. Kerk en staat in de stad.

- Kenmerkende aspecten:
- Opkomst van handel en ambacht
  - Steden met stadsrecht
  - Strijd tussen kerk en staat
  - De kruistochten
  - Het begin van staten

Steden en staten: tot 1500

Het pictogram:
Op de achtergrond een tekening van Leonardo da Vinci: de mens als volmaakt wezen.
Op de voorgrond een schip van ontdekkers zoals Columbus.

- Kenmerkende aspecten:
- Ontdekkingsreizen
  - Mens- en wereldbeeld van de renaissance
  - Herleving van de Oudheid
  - De Reformatie
  - De Nederlandse Opstand

Middeleeuwen

Vroegmoderne tijd

Het pictogram:
Op de achtergrond de Herengracht in Amsterdam, symbool voor de woonplaats van stedelijke burgers: de regenten.
Op de voorgrond een koningskroon, symbool voor koninklijke macht van absolute vorsten buiten Nederland.

- Kenmerkende aspecten:
- Het absolutisme
  - De Gouden Eeuw
  - Handelskapitalisme
  - De wetenschappelijke revolutie

Regenten en vorsten: tot 1700

Het pictogram:
Op de achtergrond een proef met een elektriseermachine door gebruikte heren, leden van een wetenschappelijk genootschap: symbool voor Verlichting.
Op de voorgrond de guillotine, symbool voor de Franse Revolutie.

- Kenmerkende aspecten:
- De Verlichting
  - Vericht absolutisme
  - Plantages en slavernij
  - Democratische revoluties

Pruiken en revoluties: tot 1800

Het pictogram:
Op de achtergrond een grand café in een grote stad, symbolisch voor het leven van de rijkere burgerij (bourgeoisie).
Op de voorgrond een fabriek, symbool voor de industrialisatie.

- Kenmerkende aspecten:
- Politieke stromingen
  - Democratisering
  - De industriële revolutie
  - De sociale kwestie
  - Emancipatiebewegingen
  - Modern imperialisme

Burgers en stoommachines: tot 1900

Het pictogram:
Op de achtergrond een demonstratie van werklozen in de jaren dertig, symbool voor de economische crisis.
Op de voorgrond een tank, symbool voor de wereldoorlogen.

- Kenmerkende aspecten:
- Massaorganisatie
  - Totalitaire systemen
  - De economische wereldcrisis
  - Wereldoorlogen
  - De volkenmoord
  - De Duitse bezetting
  - Totale oorlog
  - Opkomst van nationalisme in koloniën

Moderne tijd

Wereldoorlogen: tot 1950

Het pictogram:
Op de achtergrond een 'kaart' met elektronische schakelingen uit een computer.
Op de voorgrond een televisietoestel met in beeld een intercontinentale raket, symbool voor de wapenwedloop van de Koude Oorlog.

- Kenmerkende aspecten:
- Dekolonisatie
  - Koude Oorlog
  - De Europese eenwording
  - De 'jaren zestig'
  - Pluriforme samenlevingen

Televisie en computer: na 1950

© Marten Douma 2020
titaantje@xs4all.nl